

Pokud jste si teoreticky nastudovali části trestního řádu týkající se druhů rozhodnutí v trestním řízení, víte, že o vině a trestu se rozhoduje vždy rozsudkem. Toto rozhodnutí může vydat jen soud. Druhým typem rozhodnutí – usnesením – rozhodují všechny orgány činné v trestním řízení a je tedy v praxi nejčastějším typem rozhodnutí. Abyste mohli samostatně vyhotovit usnesení, musíme začít od úplných základů. Vy, kteří máte zkušeností s prací nebo alespoň krátkou praxi v justici, máte oproti ostatním výhodu a víte, jak vypadá trestní spis. Skládá se z jednotlivých listů, které podle obvyklých pravidel řadí policejní orgán, předává dále státnímu zástupci a tento soudu. Mezi nejvýznamnější listiny ve spise patří (a také zde obvykle bývají):

protokol o trestním oznámení,

usnesení o zahájení trestního stíhání,

protokol o výsledku obviněného či obviněných (pokud jich ve věci vystupuje více),

protokoly o výsledku svědků nebo úřední záznamy o podání vysvětlení sepsané s osobami, které nebyly jako svědkové vyslechnuty,

znalecké posudky,

listinné důkazy – např. odborná vyjádření (o hodnotě věci), protokol o ohledání místa činu, jeho fotodokumentace, opisy rejstříku trestů.

Jednotlivé listy spisu jsou pevně spojené a očíslované v pravém horním rohu, tomuto říkáme žurnalizace. Trestní stíhání je u policejního orgán, státního zástupce a soudu vedeno vždy pod určitou spisovou značkou. U soudu se např. setkáte se spisovou značkou ve tvaru 53 T 7/2019, tato se vytvoří následovně:

53	T	7	/	2019
číslo soudního senátu	trestní	v pořadí sedmý spis		v roce 2019

Od spisové značky (sp. zn.) odlišujeme číslo jednací (č. j.), číslo jednací je spisová značka a za pomlčkou číslo konkrétního listu, na kterém se nachází první (úvodní, titulní) strana příslušného rozhodnutí, např. 53 T 7/2019-262. Číslo jednací se používá pro jednoznačnou identifikaci konkrétního rozhodnutí ve spisu, např. rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 12.5.2019 č. j. 53 T 7/2019-262. Číslo jednací se při citaci užívá jen pro rozhodnutí soudu prvního stupně, rozhodnutí soudu druhého stupně se uvádí pouze ve tvaru spisové značky, např. rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 11.11.2019 č. j. 5 T 121/2019-458 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 1.3.2020 sp. zn. 4 To 12/2020, usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 15.2.2020 č. j. 31 T 18/2020-64 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 18.3.2020 sp. zn. 25 To 35/2020.

Když jsme si ujasnili tyto základní pojmy, přejdeme k náležitostem usnesení, jak je stanoví § 134 trestního řádu. Ukážeme si je na vzorovém usnesení, které jsem vložil do ISu. Usnesení má několik částí, jak uvádí trestní řád:

Usnesení
§ 134

Obsah usnesení
(1) Usnesení musí obsahovat

a) označení orgánu, o jehož rozhodnutí jde,

b) den a místo rozhodnutí,

Tomuto říkáme také záhlaví, v justičním slangu hlavička.

53 T 8/2017-341

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v hlavním líčení konaném dne 11. července 2017 v trestní věci proti obžalovanému **Zoltánu Kučerovi**, nar. 7.2.1989 v Nových Zámcích, Slovenská republika, trvale bytem Nové Zámky, Gábora Bethlena 4486/13, Slovenská republika, t.č. ve vazbě ve Vazební věznici Brno, **takto:**

c) *výrok usnesení s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito,*

Podle § 72 odst. 3 trestního řádu se obžalovaný Zoltán Kučera **ponechává** i nadále ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 písm. a), c) trestního řádu.

d) *odůvodnění, pokud zákon nestanoví něco jiného, a*

Odůvodnění

1. Obžalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně dne 13.6.2017 je obžalovaný Zoltán Kučera stíhán pro zločin loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1 trestního zákoníku, kterých se měl dopustit jednáním popsáním pod body 1 a 2 podané obžaloby. Trestní stíhání obžalovaného je vedeno vazebně, když tento byl vzat do vazby usnesením Městského soudu v Brně ze dne 21.1.2017 č.j. 70 Nt 3505/2017-10 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16.2.2017 sp. zn. 9 To 56/2017 z důvodů uvedených v § 67 písm. a), c) trestního řádu. Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 9.5.2017 č.j. 70 Nt 1915/2017-12 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 1.6.2017 sp. zn. 9 To 204/2017 byl obžalovaný podle § 72 odst. 1 trestního řádu i nadále ponechán ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 písm. a), c) trestního řádu.
2. Podle § 72 odst. 3 trestního řádu je soud povinen nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy u něj byla podána obžaloba proti obviněnému, který je ve vazbě, rozhodnout, zda se obviněný ponechává i nadále ve vazbě, nebo zda se z vazby propouští. V hlavním líčení dne 11.7.2017 soud proto rozhodl o dalším trvání vazby obžalovaného.
3. Obžalovaný Zoltán Kučera je podle podané obžaloby stíhán i pro zvlášť závažný zločin loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a je tak ohrožen trestem odnětí svobody v rámci trestní sazby § 173 odst. 2 trestního zákoníku, která činí 5 až 12 let. Je slovenským státním příslušníkem, v České republice nemá vztah k žádnému místu stálého bydliště ani zaměstnání. Podle výpovědi svědkyně Kristiny Kuchařové obžalovaný v minulosti po krátkou dobu bydlel u nich na chatě v zahrádkářské kolonii. Sám obžalovaný ve vazebním zasedání u Městského soudu v Brně dne 21.1.2017 uvedl, že trestnou činnost páchal v době, kdy byl na ulici a neměl z čeho žít. Před vzetím do vazby bydlel s Hanou Durčákovou, kterou označuje jako svoji družku, v Brně na ulici Novobranská 16. V současné době již Hana Durčáková má bydlet na jiné

adrese, a to Brno, Kuldova 17a, což ovšem ani ona ani obžalovaný žádným způsobem nedoložili. Pokud byl obžalovaný v České republice zaměstnán, bylo to vždy jen nepravdělně a krátkodobě. Sám uváděl, že s Hanou Durčákovou pracoval brigádně v baru Chicago, poté u pana Adámka jako uklízeč a když měl pracovat pro poškozenou Lenku Navrátilovou, sám přiznává, že zneužil její důvěry a dopustil se vůči ní trestné činnosti popsané pod bodem 2 podané obžaloby.

4. Obžalovaný Zoltán Kučera sice nebyl v České republice dosud soudně trestán, byl však vícekrát soudně trestán ve Slovenské republice, zejména pro majetkovou trestnou činnost a byl odsouzen i k nepodmíněným trestům odnětí svobody, které vykonal. Soud si opatřil jednotlivá rozhodnutí o jeho odsouzení ve Slovenské republice a z těchto vyplývá, že tam obžalovaný trestnou činností páchal od posledního dne roku 2007 a dále pak v roce 2008, kdy se dopouštěl majetkové trestné činnosti spočívající v krádežích. V roce 2009 se dopustil obdobné trestné činnosti jako mu je kladeno za vinu pod bodem 2 nyní projednávané obžaloby, kdy první den nástupu do práce jako krupiér v herně Admiral v Komjaticích si přisvojil svěřenou finanční hotovost 2 000 eur a vzal též alkohol a cigarety v hodnotě 300 eur. Dále v roce 2009 i 2010 se opět dopouštěl krádeží a neoprávněného užívání cizího motorového vozidla. Rovněž tak v roce 2011 se dopustil odcizení věcí z rodinného domu poškozené, u které dříve pobýval. Konečně pak byl odsouzen i pro zanedbání povinné výživy za období od roku 2011 do roku 2013.
5. Poškozenému, případně dalším osobám byl obžalovaný známý pod přezdívkou Robin. Neznali ani jeho pravé jméno a policejními orgány byla totožnost obžalovaného ustanovena až 8.12.2016 (č.l. 171), po jeho pobytu bylo pátráno a zadržen byl 19.1.2017.
6. Výše uvedené skutečnosti tak jednoznačně odůvodňují obavu uvedenou v § 67 písm. a) trestního řádu spočívající v tom, že při propuštění z vazby na svobodu by obžalovaný mohl uprchnout nebo se skrývat, aby se tak probíhajícímu trestnímu stíhání a hrozícímu vysokému trestu vyhnul. Podle podané obžaloby se měl dopustit jednotlivých skutků 5.5.2016 a 26.9.2016, trestnou činností měl páchat za účelem získání finančních prostředků. V prvním případě zneužil důvěry osoby, která ho chtěla zaměstnat, ve druhém případě se měl dopustit i fyzického napadení poškozeného. I s ohledem na jeho předchozí odsouzení pro majetkovou trestnou činnost ve Slovenské republice je u něj rovněž odůvodněna obava vyjádřená v § 67 písm. c) trestního řádu, tedy že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, tedy trestnou činností majetkového, případně násilného charakteru.
7. Protože soud u obžalovaného Zoltána Kučery stále shledává vazební důvody uvedené v § 67 písm. a), c) trestního řádu, rozhodl jej podle § 72 odst. 3 trestního řádu ve vazbě i nadále ponechat.
8. Dokazování provedené v přípravném řízení a částečně i u hlavního líčení, v současné chvíli, pro účely rozhodování o vazbě obžalovaného, dostatečně nasvědčuje tomu, že jednotlivé skutky, pro které bylo vůči obžalovanému zahájeno trestní stíhání, byly spáchány, vykazují znaky obou zažalovaných trestných činů a je dáno důvodné podezření, že se jich dopustil právě obžalovaný Zoltán Kučera. Toto vyplývá jak z výpovědi samotného obžalovaného, tak z výpovědí svědků Ctirada Marese, Milana Otta, Pavla Suchánka, Rostislava Šroma a zpracovaného znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství v případě skutku popsaného pod bodem 1 obžaloby a z výpovědí svědků Michala Mindla a Lenky Navrátilové ke skutku popsanému pod bodem 2 podané obžaloby.
9. Obžalovaný Zoltán Kučera nemá v České republice žádné pracovní ani rodinné zázemí a v minulosti již byl ve Slovenské republice pro majetkovou trestnou činnost opakovaně soudně trestán. Zločin loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, pro který je obžalovaný stíhán pod bodem 1) podané obžaloby, je trestný čin násilného i majetkového

charakteru a je podle systematiky trestního zákoníku řazen mezi trestné činy proti svobodě, poskytuje tedy ochranu významnému zájmu chráněnému trestním zákoníkem. Tímto trestným činem měl obžalovaný poškozenému Ctiradu Maresovi způsobit těžkou újmu na zdraví, čímž je dána vysoká závažnost trestného činu vyjádřená též v kvalifikované skutkové podstatě.

10. Účelem vazby je zajistit osobu obžalovaného pro probíhající trestní řízení a rovněž tak zabránit mu v dalším páčání trestné činnosti majetkového či násilného charakteru. S ohledem na osobu obžalovaného a skutečnost, že obžalovaný je stíhán i pro zločin loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, nelze v současné době účelu vazby u obžalovaného dosáhnout žádným jiným opatřením.

e) poučení o opravném prostředku.

Poučení: Proti tomuto usnesení je možno podat stížnost do tří dnů od jeho oznámení u Krajského soudu v Brně.

Brno 11. července 2017

Mgr. Daniel Plšek
předseda senátu

Obdobnou strukturu má rozsudek § 120 t.ř. i trestní příkaz § 314f t.ř., který ovšem neobsahuje odůvodnění.

Trestní řád rozlišuje **vyhotovení** (rozsudku, usnesení) a **opis** (rozsudku, usnesení). **Vyhotovení** je originál, který zůstává ve spise a podepisuje ho ten, kdo ho vydal (předseda senátu, vyšší soudní úředník). **Opis** je kopie, která se doručuje oprávněným osobám, již není podepsaná, za jménem toho, kdo ho vydal, je zkratka v.r. (vlastní rukou) a obsahuje doložku Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Veselá (dříve Za správnost vyhotovení Jana Veselá).

Řádné opravné prostředky proti rozhodnutím v trestním řízení jsou:

stížnost proti usnesení § 141 t.ř. a násl.

odvolání proti rozsudku § 245 t.ř. a násl.

odpor proti trestnímu příkazu § 314g t.ř.

Vždycky doporučuji uvádět poučení o stížnosti (či odvolání) ve znění, jak ho používá trestní řád v § 143 odst. 1: Stížnost se podává u orgánu, proti jehož usnesení stížnost směřuje, a to do tří dnů od oznámení usnesení. Jak jste viděli na vzorovém usnesení:

Poučení: Proti tomuto usnesení je možno podat stížnost do tří dnů od jeho oznámení u Krajského soudu v Brně.

Neužívejte formulace „do tří dnů od doručení vyhotovení“, „do tří dnů od doručení opisu vyhotovení“, apod., zákon v tomto směru hovoří jasně.

Vy jako VSÚ (vyšší soudní úředníci) budete vždy oznamovat usnesení doručením jeho opisu (§ 137 odst. 1 t.ř.). Usnesení soudu se vždy doručuje státnímu zástupci, obviněnému (obžalovanému, odsouzenému), obhájci, pokud byl zvolen nebo ustanoven, případně osobě, které se přímo dotýká.

S opravnými prostředky souvisí pojmy **právní moc** a **vykonatelnost** rozhodnutí.

Právní moc znamená, že rozhodnutí je závazné pro všechny a nezměnitelné (s výjimkou mimořádných opravných prostředků). Rozhodnutí může nabýt právní moci jen částečně v některém výroku nebo vůči některému z obviněných.

Vykonatelnost znamená, že státní moc může vykonat to, co je v rozhodnutí uvedeno nebo rozhodnutím uloženo, např. vykonat nepodmíněný trest odnětí svobody uložený pravomocným rozsudkem, držet obviněného ve vazební věznici na podkladě usnesení o vzetí do vazby.

Právní moc a vykonatelnost rozsudku a usnesení je upravena v § 139 a § 140 tr. řádu. Zásadním rozdílem je, že rozsudek je vykonatelný, jen pokud je pravomocný, zatímco usnesení může být vykonatelné bez ohledu na jeho právní moc. Toto upravuje § 140 odst. 2 tr. řádu, podle něhož je usnesení vykonatelné, i když dosud nenabýlo právní moci, jestliže zákon proti němu sice připouští stížnost, avšak nepřiznává jí odkladný účinek. Typicky usnesení o vzetí obviněného do vazby je ihned vykonatelné bez ohledu na to, že obviněný podal proti tomuto usnesení stížnost. Ve kterých případech má nebo nemá podaná stížnost odkladný účinek, stanoví vždy trestní řád u konkrétního ustanovení, např. § 33 odst. 3, § 151 odst. 4, § 151a odst. 2, § 155 odst. 6 tr. řádu.

Pokud příslušné rozhodnutí nabude právní moci, vyznačuje se na vyhotovení i opisech tzv. doložka právní moci, což je razítko, do kterého se rukou napíše den, kdy rozhodnutí nabýlo právní moci. Nejjednodušší situace nastává, pokud o podaném opravném prostředku (odvolání či stížnosti) rozhodoval nadřízený orgán, v tomto případě rozhodnutí nabývá právní moci dnem rozhodnutí nadřízeného orgánu (§ 139 odst. 1 písm. cc), § 140 odst. 1 písm. cc) tr. řádu). Dále se budeme bavit pouze o právní moci usnesení. Jestliže je proti usnesení stížnost přípustná, avšak žádná z oprávněných osob ji nepodá, nabývá ve smyslu § 140 odst. 1 písm. aa) tr. řádu právní moci dnem následujícím po dni, ve kterém poslední z oprávněných osob uplynula lhůta k podání stížnosti. V této souvislosti musím upozornit na ustanovení § 60 tr. řádu mající vliv na počítání právní moci:

§ 60 tr. řádu

Počítání lhůt

(1) Do lhůty určené podle dní se nezapočítává den, kdy se stala událost určující počátek lhůty.

(3) Případně-li konec lhůty na den pracovního klidu nebo pracovního volna, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den.

Spočítáme právní moc na příkladu. Opis usnesení byl doručen státnímu zástupci a obhájci 19.3.2021, obviněnému 22.3.2021. Důležité je doručení poslední osobě oprávněné podat stížnost, touto je obviněný. Běh lhůty k podání stížnosti začíná 23.3. a končí třetí den, tedy ve čtvrtek 25.3., což je poslední den lhůty k podání stížnosti. Důležité je, že připadá na pracovní den. Právní moc usnesení v tomto případě nastává v pátek 26.3.2021.

Další příklad: Opis usnesení byl doručen státnímu zástupci a obhájci 29.3.2021, obviněnému 30.3.2021. Opět je důležité doručení poslední osobě oprávněné podat stížnost, touto je obviněný. Běh lhůty k podání stížnosti začíná 31.3. a končí třetí den, tedy v pátek 2.4., což je státní svátek – velikonoční pátek. Protože podle § 60 odst. 3 tr. řádu musí poslední den lhůty

k podání stížnosti připadnout na pracovní den, poslední den lhůty k podání stížnosti bude až úterý 6.4.! Právní moc usnesení v tomto případě nastává ve středu 7.4.2020.

DŮLEŽITÉ: Poslední den lhůty k podání stížnosti musí připadnout na pracovní den. Toto je základní poučka, kterou musíte mít na paměti a pak už bez problémů spočítáte právní moc.

Bezplatná obhajoba

Nárok na bezplatnou obhajobu jako jednoho z práv obviněných je zakotven v § 33 odst. 2 trestního řádu a podle zákonného znění je nutné, aby obviněný prokázal, že splňuje podmínky pro přiznání nároku na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu (slovy zákona Osvědčil-li obviněný, že ...). V praxi to znamená, že důkazní břemeno spočívá na obviněném, tento musí předložit listiny prokazující jeho majetkové, výdělkové a rodinné poměry a osvědčit, že nemá prostředky na hrazení nákladů obhajoby. V praxi těmito listinami bývají:

potvrzení z úřadu práce, že je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a zda je mu poskytována podpora v nezaměstnanosti, příp. v jaké výši,

aktuální výpis z bankovního účtu, ze kterého je zřejmé, jaké finanční prostředky má k dispozici,

výpis z evidence nemovitostí (i negativní) o tom, zda vlastní nějakou nemovitost,

doklady o tom, zda vlastní motorové vozidlo a jaké,

doklady o tom, jaké jsou náklady na bydlení,

jaké má vyživovací povinnosti,

jaké má jiné závazky.

Není však nezbytně nutné, aby měl obviněný prostředky k úhradě obhajoby ihned aktuálně k dispozici, postačí, pokud je v produktivním věku, zaměstnán a dosahuje výdělku, ze kterého může náklady obhajoby postupně splácet. Rovněž si nedokážu dost dobře představit, že by byl nárok na bezplatnou obhajobu nebo za sníženou odměnu přiznán obviněnému stíhanému za majetkovou trestnou činnost, kterou měl způsobit výraznou majetkovou škodu, přičemž by nebylo v trestním řízení zjištěno, kde a u koho majetkový prospěch skončil.

O žádosti obviněného na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu lze rozhodovat do doby, než nabyde právní moci usnesení o povinnosti odsouzeného uhradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci (§ 152 odst. 1 písm. b) tr. řádu). V praxi často bývá žádost o bezplatnou obhajobu odsouzenými podávána právě v reakci na doručené usnesení o povinnosti uhradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci a je spojována se stížností proti tomuto usnesení. V takovém případě je nutné nejprve rozhodnout o žádosti odsouzeného o bezplatnou obhajobu, a teprve poté, co je o žádosti pravomocně rozhodnuto, je možné řešit stížnost do usnesení, podle kterého má odsouzený povinnosti uhradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci.

Pokud by bylo rozhodnuto, že odsouzený má nárok na obhajobu za sníženou odměnu, je třeba ve výroku usnesení přesně uvést, v jaké výši, např.:

Podle § 33 odst. 2 tr. řádu má odsouzený nárok na obhajobu za sníženou odměnu tak, že 30% nákladů obhajoby ponese stát.

Rozhodnutí o žádosti odsouzeného je třeba odůvodnit tak, aby bylo zřejmé, jaké skutečnosti vzal soud za prokázané z listin předložených odsouzeným, v čem je spatřována majetnost či nemajetnost odsouzeného, s přihlédnutím k výši částky, kterou by měl na nákladech obhajoby hradit, apod. Jde o usnesení, v jehož odůvodnění můžete ve větší míře než v jiných druzích usnesení uplatnit své slohové dovednosti a rozepsat se o podmínkách přiznání či odmítnutí návrhu odsouzeného na bezplatnou obhajobu. Nebojte se proto v odůvodnění rozvést všechno, co považuje za nutné k odůvodnění výroku, jakým rozhodnete.

Proti usnesení, který bylo rozhodnuto podle § 33 odst. 2 trestního řádu, je přípustná stížnost (§ 33 odst. 3 trestního řádu) s odkladným účinkem.

Postavení znalců a tlumočnicků v trestním řízení a rozhodování o jejich odměnách

Znalec je osobou s odbornými znalostmi, kterou přibírají podle § 105 tr. řádu orgány činné v trestním řízení právě ke zodpovězení otázek vyžadujících příslušné odborné znalosti.

Postavení znalců upravuje nový zákon č. 254/2019 Sb. o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a prováděcí vyhlášky č. 503/2020 Sb. o výkonu znalecké činnosti a č. 504/2020 Sb. o znalečném. Postavení tlumočnicků nově upravuje zákon č. 354/2019 Sb. a prováděcí vyhláška č. 506/2020 Sb. o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti a vyhl. č. 507/2020 Sb. o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele.

Seznam znalců jako fyzických osob i znaleckých ústavů je dostupný ve vyhledávači na www.justice.cz. Znalci jsou jmenováni pro jednotlivě obory, které se dále dělí na odvětví (vyhláška č. 505/2020 Sb.). Nejčastěji se v praxi setkáváme se znalci z oboru ekonomika, z oboru zdravotnictví, příp. z oboru kriminalistika. Co bylo výše řečeno platí obdobně pro tlumočnický, tito jsou rozděleni podle jednotlivých jazyků vč. znakové řeči.

Po provedení znaleckého (tlumočnického) úkonu znalec a tlumočnick předkládají orgánu činnému v trestním řízení své vyúčtování odměny a náhrady nákladů znalce či tlumočnicka (souhrnně označováno jako znalečné či tlumočné). Pokud orgán činný v trestním řízení, který znalce (tlumočnicka) přibral, souhlasí s vyúčtováním, jak ho znalec (tlumočnick) předložil, dá jen pokyn k jeho proplacení v účtované výši. Pokud ten, kdo znalce přibral, nesouhlasí s vyúčtováním, jak ho znalec (tlumočnick) předložil, rozhoduje usnesením podle § 110b tr. řádu nebo § 29 odst. 2 tr. řádu o odměně a náhradě nákladů znalce nebo tlumočnicka. Při rozhodování se řídí zákonem č. 254/2019 Sb., kde v § 30 je stanoveno, co je znalečné, v § 31 je definována odměna a v § 32 náhrady. Tyto náhrady jsou dále konkretizovány v § 10-16 vyhl. č. 504/2020 Sb., odměna v § 2-9 této vyhlášky. Obdobně u tlumočnicka jsou odměna a náhrady upraveny v § 29-30 zákona č. 354/2019 Sb. a v § 2-11 vyhlášky č. 507/2020 Sb. (odměna) a v § 12-18 této vyhlášky (náhrady).

Je důležité si uvědomit, co je znaleckým úkonem a co jsou náklady znalce, za které přísluší náhrada!

Nejprve musíme určit, za jaké úkony a za kolik hodin přísluší znalci odměna, přičemž znaleckými úkony bývají nejčastěji:

- studium spisu – znalec musí prostudovat výpovědi obviněných a svědků, protokol o ohledání místa činu, atd.
- studium zdravotní dokumentace – např. v případě psychiatrického posudku na obviněného znalec studuje jeho předchozí zprávy o zdravotním stavu
- samotné znalecké vyšetření – např. obviněného či svědka
- účast při vyšetřovacích úkonech – např. u vyšetřovacího pokusu, rekonstrukce činu, prověrky výpovědi na místě
- konzultace znalců – v případě, že jsou přibráni dva znalci k vypracování posudku (nejčastěji pitva), nebo v případě, že podávají společné posudky ze souvisejících odvětví (nejčastěji jeden znalec z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, druhý znalec z oboru psychiatrie)
- vlastní úvahy znalce a koncipace posudku
- samotná výpověď před soudem nebo jiným orgánem činným v trestním řízení, včetně přípravy spočívající v opětovném prostudování posudku před výsledkem, zvláště pokud od písemného vyhotovení posudku uplynula delší doba.

V § 2 odst. 1 vyhl. č. 504/2020 Sb. je uvedena sazba odměn za znalecké úkony. U znalců činí odměna za jednu i započatou hodinu práce 300 až 450 Kč. Proto odměnu nedělíme po kratších časových úsecích, např. i za výslech trvající 20 minut má znalec právo účtovat odměnu jako za celou hodinu.

Samozřejmě není vůbec jednoduché jednoznačně stanovit, kolik času si jednotlivé úkony znalce vyžádaly a jakou hodinovou sazbou by měly být honorovány. Proto v praxi dochází ke krácení odměn účtovaných znalcem spíše výjimečně, např. v případech, kdy zcela evidentně množství hodin účtovaných znalcem neodpovídá rozsahu písemného posudku, případně kdy znalec směšuje pojmy odměna a náhrada nákladů. V těchto případech je nutné rozhodnout usnesením, z jehož výroku musí být patrné, jak vysoká odměna a jaká náhrada je znalci přiznávána. V odůvodnění je třeba rozebrat, proč je odměna nebo náhrada krácena.

Konečně je třeba upozornit na § 31 odst. 6 zákona č. 254/2019 Sb., podle něhož se odměna zvyšuje o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je znalec povinen uplatnit podle zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty. U náhrad problematiku DPH řeší § 32 odst. 4 a 5 zákona č. 254/2019 Sb.

Obdobně tak u tlumočnicků, zde poukazují na ustanovení § 29 odst. 4 (DPH u odměny) a § 30 odst. 4, 5 (DPH u náhrad), vše zákona č. 354/2019 Sb. o tlumočnících.